

מראי מקומות- בבא בתרא ע"ה

והמשיך לומר דגם עורו יהי' נשתמש רק למצוה, דהיינו לסוכה.

(ה) **זכה עושין לו סוכה, וכו'- ע' במהרש"א** שביאר שיש ד' מדרגות בעשיית מצוות, העושה לשמה, והעושה כדי לקבל גמול מהשם יתברך, והעושה לקבל גמול מבני אדם, והעושה כדי שיקרא רב וחשוב, וכדי לקנתר (וע' במהרש"א בנדרים [סב.] בכל זה). ועפ"ז כ' שיש ד' מדרגות של שכר לעתיד לבוא, ע"ש ביאורו בכל א'.

(ו) **מלמד שכאו"א נכוח מחופתו של חברו, אוי לה לאותה בושח אוי לה לאותה כלימה- הק' המהרש"א**, למה באמת כ"א נכוח מחופתו של חברו, וגם מהו כפילות הלשון אותה בושח ואותה כלימה. וביאר דבאמת יש לכל צדיק וצדיק שום מעלה ושום מדרגה באיזה מצוה שאין לחבירו. ולכן כ"א נכוח באיזה מדרגה של איזה מצוה מה שאין לו שיש לחבירו.

(ז) **עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה, שנא' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו'- הק' המהרש"א**, היכן נזכר צדיקים בהאי קרא, והיכן נזכר כאן "עתידין". ותני' דבאמת אין שייך כבוד בעוה"ז אלא כבודו יתברך, אולם שייך כבוד באדם, דהיינו כבוד התורה. וע"ש שהאריך בענין זה, ובקיצור כ' לבאר דכיון דצדיקים עושים הכל לכבודו יתברך, א"כ אמר הקב"ה דכיון דלא ברא עוה"ז (דשייך בה לשון "בריאה", דהוי יש מאין) אלא לכבודו יתברך, והצדיק עושה הכל לכבודו, "גם עשיתיו", דהיינו דבעוה"ב (ששייך בה לשון "עשייה", שהוא יש מיש, דהכל בעוה"ב נברא כאן בעוה"ז), יהי' הצדיק נקרא על שם ד', דאז יהי' לו הכבוד שברא ע"י תורתו ומעשיו בעוה"ז [כ"נ בכוננתו, ע"ש].

(ח) **ספינה, רב אמר כיון שמשך כל שהוא קנה, וכו'- כ' הרא"ש (ס"ב ב') בשם י"מ**, דמה דנקט הגמ' ציור דספינה, לאו דוקא הוא, דהכי נמי הוא בשאר מטלטלין, ומה דנקט

(א) **אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה- כ' המהרש"א**, דזהו על דרך מש"כ בריש פרקין דדברי אגדתא אלו הוא להראות גדלות הבריאה, דהיינו דכל שנותיו של אדם הוא ע' שנה, והלוייתן בשתי' א' עושה רושם בים כשיעור הזה, ואעפ"כ לא נברא רק בשביל האדם.

(ב) **עתידין הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לוייתן... ואין חברים אלא תלמידי חכמים, וכו'- ע' בשטמ"ק** שהביא בשם הלבנת הספיר דהלוייתן סועד את הצדיקים ומחברם חבור גמור הנפש עם הגוף. ופי' דלכן נקראים ת"ח חברים, על שם החבור הגמור שמחבר בשר לוייתן נשמתן לגופן. והוסיף השטמ"ק שהם דברים נכוחים וטובים, שלא להוציא מאמרים אלו מפשוטן, שלא כדברי מי שפירש הדבר למשל בעלמא על דברים אחרים, ע"ש לביאורו.

(ג) **והשאר מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים- פי' התורת חיים**, דזה בא ללמד על עושים מעשים טובים, דהיינו שהחזיקו לומדי תורה, שהם לא יזכו למדרגה הגדולה הזאת לאכול מבשר לוייתן לפני האלקים בגן עדן, אבל יזכו לאכול ממנו בשוק ירושלים של עוה"ב. דהיינו, מה שישאירו תלמידי חכמים מסעודתן, יחלקו הת"ח מסעודתן בין הסוחרים שהחזיקו לומדי תורה. והיינו דעושין בו סחורה, דהיינו דהא כבר "שילמו" בעד שכר זה בעוה"ז ע"י הא דהחזיקו ת"ח, ועכשיו בעוה"ב צריכים הת"ח ליתן לו הסחורה שלקח בעוה"ז, מיהו זה רק השיריים של הסעודה, אבל עיקר הסעודה הוא בשביל הת"ח עצמן.

(ד) **בשוקי ירושלים- כ' המהרש"א** דדקדק לומר שהוא בשוקי ירושלים דוקא, משום כדי שלא יהו אוכלין בשרו אלא במקום קדוש, דהיינו בירושלים, כמו שאר קדשים קלים. וגם רוב הקונים מאכל בשוקי ירושלים הם קונים במעות מעשר שני, שהוא ג"כ קודש.

יא) אחזה בטלפה- ע' בתוס' שהביא מש"כ הריב"א דבעינן מסירה מיד ליד, וכ' תוס' דמשמע מהא דאחזה בטלפה דאי"צ לזה, וגם הביא מהרשב"ם דס"ל דסגי במצות המוכר, ואי"צ מסירה מיד ליד. וכ' תוס' דמה דאי' דבהפקר לא מהני מסירה משום מאן מסר לי' דליקני, היינו דלא הי' מי שאמר לו לך חזק וקני. ובגדר הא דצריך לומר לך חזק וקני, ע' באבן האזל (שכנים ב', י', ד"ה והנה תירוץ) דחוקר בזה, האם צריך לומר לו לך חזק וקני משום דבלא"ה אין לו רשות להחזיק בקרקע, דאף דכבר גמרו דעתם להקנין, אולי חזר בו. או דלמא, לא חיישינן דחזר בו, ומה שצריך לומר לך חזק וקני, היינו משום דבעינן הקנאה על החזקה, דצריך דעתו על החזקה גופא, ובלא"ה לא מהני הקנין, אף שיש הסכמה ודעת על עצם חלות הקנין, אלא צריך דעתו גם על מעשה חזקה שלו.

יב) אחזה בטלפה- הבאנו מש"כ תוס' דמסירה לא בעינן מיד ליד. ולכאור' ק', דא"כ איך שייך לומר דרק מסירה קונה ברה"ר ולא משיכה, הרי בכל משיכה איכא ג"כ מסירה. וכ' הרמב"ן דמשכחת לה בבהמה גסה בקורא לה והיא באה, או שהכשיה במקל ורצתה לפניו, א"נ באומר לך משוך וקני, דלא מהני בתורת מסירה, א"נ במציאה ונכסי הגר. ועוד כ' בשם הר"י מיגש דאף היכא דאמר לו לך חזק וקני, אם הלוקח משכה, הרי גילה בדעתו דרוצה לקנות במשיכה ולא במסירה, ולכן לא מהני בתורת מסירה, ולכן לא יועיל ברה"ר. וע' בשו"ע (חור"מ קצ"ח, י"ב), דהמחבר ג"כ כ' סברא זו, דהיכא דמכוין לקנות בתורת משיכה, לא יועיל מדין מסירה. והק' הפתחי תשובה (שם אות ט') בשם המשכנות יעקב (חור"מ, סוס"י ג"ח), דהק' דהא כאן סתם הרמ"א ולא כ' כלום, ואילו בס"י רס"ח כ' דעת החולקים, דבעושה קנין המועיל וקנין שאינו מועיל, מהני קנין המועיל אע"פ שהי' דעתו לקנות בקנין שאינו מועיל, ומ"ש הכא דלא מהני, והניח המשכנ"י בצע"ג. וכ' הפ"ת שיש ליישב דשם מיירי שבאותה שעה ממש שהי' כוונתו לקנות בקנין שאינו מועיל, הרי עשה הקנין המועיל. משא"כ הכא, דבשעה

הגמ' ספינה, לרבותא נקטי', דאע"ג שיש טורח למשוך כולה, ס"ל לשמואל דצריך למשוך כולה. אולם הרא"ש עצמו חולק ע"ז, דלא נחלקו אלא בספינה ובעלי חיים דוקא, דאי משיך הספינה כל דהו, שוב אזלה הספינה מעצמו, וכן בעלי חיים, ולהכי אין משיכה כל דהו חשיב [ולכאור' הביאור הוא דאפי' משיכה כל דהו זה שמשך לא הי' לגמרי מכוחו, וצריך משיכה על כולו מכוחו], ולכן לא מהני בה לשמואל, משא"כ שאר מטלטלין, שמשיכתן מכח האדם המושכן, א"כ כ"ע מודו דבמשיכה כל דהו סגי. וע"ע ברשב"ם לקמן (פו: ד"ה והא פירות) דכ' דרק דומה לספינה מהני במשיכה כל דהו לרב, דע"י משיכה כל דהו נעקר כולו ממקומו, משא"כ המוכר פשתן וכדו', דבמשיכת פורתא לא נעקר כולו ממקומו עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר, אז לא מהני במשיכה כל דהו.

ט) כל שהוא- פי' הרשב"ם, טפח או חצי טפח. וכ' האילת השחר, דהרשב"ם מסתפק אם כוונת רב לטפח, או לכל שהוא ממש, וחצי טפח שנקט לאו דוקא.

י) ושמואל אמר לא קנה עד שימשוך את כולה- ע' ברמב"ם (מכירה ד', ד') שכ' דדבר הנקנה במשיכה, אם הי' ברה"ר ומשכו הלוקח לרשותו או לסמטא, כיון שהוציא מקצת החפץ מרה"ר, קנה. והשיג עליו הראב"ד, דהא קיי"ל כשמואל דצריך משיכת כולה, ולכן לכאור' צריך שיהי' משוך כולו לרשות לוקח או לסמטא. ובביאור מחלקותם, כ' האבן האזל (שם) דנח' בביאור עיקר דין משיכה, דהרמב"ם ס"ל דמשיכה הוא מעשה קנין בעלמא, ולא בגדר הכנסה לרשותו, אלא דהוי על דרך קנין חזקה, וכיון שמשכה מרשות בעליו לרשותו או לסמטא, הוי בזה בגדר הוראת בעלות, שמראה בזה שמושכה מרשות הבעלים לרשותו או לסמטא שהוא הבעלים, וי"ל דבזה סגי אף אם משך רק מקצתו לרשותו. אבל הראב"ד ס"ל דגדר קנין משיכה הוא כמו קנין חצר, ולכן לא סגי בזה דהוי רק מקצתו ברשותו או בסמטא, דהוי כמי שמכניס רק חלק של החפץ לחצרו, דודאי אינו קונה מדין חצר אלא מה שנמצא בחצרו.

אלול תשפ"ד

שעשה המסירה, עדיין לא משך, וא"כ עדיין
לא הי' כונתו לקנותו עד שמשך.

To receive via email, or for הערות, please email mareimekomos@gmail.com